

**UCHWAŁA NR VI/30/2011
RADY GMINY POŚWIĘTNE**

z dnia 31 marca 2011 r.

**w sprawie w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy
Poświętne na lata 2011-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) Rada Gminy Poświętne uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Poświętne na lata 2011-2020, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

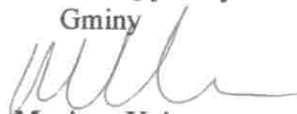
§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Poświętne.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Przewodniczący Rady
Gminy

Mariusz Kaim

RADCA PRAWNY
Joanna Koczyńska-Orszulak

**GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY
POŚWIĘTNE NA LATA 2011 - 2020**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	2
1. Społeczno - ekonomiczne uwarunkowania strategii	5
1. 1. Położenie gminy Poświętne	5
1. 2. Warunki demograficzne	6
1. 3. Infrastruktura społeczna	7
2. Diagnoza problemów społecznych w Gminie	9
2. 1. Informacja ogólna	9
2. 2. Sytuacja rodzin i dzieci	9
2. 3. Ubóstwo	13
2. 4. Bezradność rodzin w procesie opiekuńczo-wychowawczym	13
2. 5. Bezrobocie	14
2. 6. Uzależnienia i przemoc w rodzinie	15
2. 7. Niepełnosprawność i długotrwała choroba	15
2. 8. Bezdomność	16
2. 9. Osoby starsze na terenie gminy	16
2. 10. Podsumowanie	17
3. Analiza SWOT	17
3. 1. Wyniki analizy SWOT	18
4. Misja, cele strategiczne i operacyjne, zadania i spodziewane efekty strategii	19
4. 1. Podmioty odpowiedzialne za realizację strategii i podmioty wspierające	25
4. 2. Realizacja i monitorowanie strategii	26
4. 3. Finansowanie strategii	26
4. 4. Zakończenie	26

WPROWADZENIE

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) wyznacza gminom obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Niekorzystna sytuacja gospodarcza, narastanie problemów społecznych, powiększanie obszarów i problemów wychowawczych wśród dzieci i młodzieży oraz patologii społecznych wywołanych m.in. trudnościami adaptacyjnymi młodego pokolenia sprawiają, że konieczne jest wypracowywanie planów i narzędzi zapobiegania tym niepokojącym zjawiskom. Potrzeba sformułowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest odpowiedzią na realną sytuację ekonomiczno-społeczną mieszkańców.

Obowiązujący dotychczas model pomocy społecznej polegający głównie na udzielaniu bezpośredniego wsparcia finansowego potrzebującym, choć doraźnie skuteczny, utrwała tylko zastaną sytuację w sferze pomocy społecznej. Zadaniem pomocy społecznej powinna być jednak również szeroko pojęta profilaktyka mająca na celu zapobieganie niepożądanym zjawiskom społecznym i zmniejszenie kręgu potencjalnych świadczeniobiorców.

Strategia to dokument, który wybranym, założonym do osiągnięcia celom przypisuje cały wachlarz zadań, określa środki i metody ich realizacji, w sposób całościowy i przemyślany wytycza kierunki, typuje priorytety, wskazuje zagrożenia. Wskazuje metody oceny i podmioty odpowiedzialne za realizację strategii. Rozwiązania szczegółowe opracowań bywają wielorakie i operują różnym poziomem uszczegółowienia. Jednak z założenia, biorąc pod uwagę stosunkowo długi czas realizacji, strategia musi być dokumentem o stosunkowo dużym poziomie ogólności. Dynamika procesów społecznych i warunkujących je zjawisk ekonomicznych jest tak duża, że dokumenty planistyczne muszą być modyfikowane i poprawiane. Dzięki temu są aktualnym obrazem rzeczywistości.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przyjęto następujący tryb postępowania:

- określenie misji gminy w zakresie polityki społecznej zawierający cel nadrzędny, do którego władze samorządowe zamierzają dążyć;
- określenie obszarów interwencji najważniejszych z punktu widzenia prowadzonej polityki społecznej z krótką analizą występujących problemów;
- wskazanie celu strategicznego, który władze gminy zamierzają osiągnąć w każdym z wytypowanych obszarów;
- wskazanie celów szczegółowych służących osiągnięciu wytyczonych celów strategicznych;
- wskazanie oczekiwanych efektów wdrażanego programu, określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.

Specyfika planowania strategicznego zakłada długofalowe działania i dlatego należy określić stosunkowo odległy horyzont czasowy tak, by w proponowanych rozwiązaniach i działaniach nie koncentrować się na bieżących, doraźnych celach, lecz skupić uwagę na tych problemach, które z uwagi na swój ciężar gatunkowy, zakres oddziaływań są ważne dla całej wspólnoty. Dlatego też przedstawiony w strategii horyzont czasowy do 2020 roku spełnia te warunki.

W zasadniczej części strategii można wyróżnić trzy części.

Część pierwsza to raport o stanie gminy zawierający ocenę aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Poświętne. Z uwagi na tematykę opracowania raport dotyczy tych dziedzin, które w największym stopniu wpływają na aktualny poziom życia mieszkańców gminy. Dlatego też znajduje się tutaj opis infrastruktury technicznej, stanu gospodarki, sytuacji demograficznej, problemów społecznych na terenie gminy.

Część druga to właściwa wszystkim strategiom tzw. analiza SWOT. Obejmuje ona szanse i zagrożenia, wskazuje mocne i słabe strony gminy, analizuje perspektywy, projekcje w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej i tych sfer życia, które bezpośrednio jej dotyczą. Analiza SWOT sporządzona została

w formie tabelarycznego zestawienia w odniesieniu do najważniejszych i palących problemów społecznych. Przyjęty sposób prezentacji pozwala na czytelne przedstawienie obszarów, gdzie interwencja w stan obecny pozwoli na osiągnięcie zamierzonych rezultatów.

Część trzecia to wytyczenie misji gminy oraz wskazanie wspomnianych wcześniej celów podstawowych, przypisanie im celów szczegółowych, skonkretyzowanych zadań oraz oczekiwanych efektów. Ich wybór został poprzedzony rzetelną oceną stanu faktycznego, uwarunkowaniami mikro- i makroekonomicznymi, wnioskami wypływającymi z dokonanej analizy SWOT oraz potrzebami lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia zawiera dwa niezbędne warunki do efektywnej realizacji pomocy społecznej a mianowicie: diagnozę rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej Gminy Poświętne oraz długofalowy plan działań.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Gminy Poświętne została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Poświętnem uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie, Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie oraz instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem.

Podstawą prawną opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Poświętne jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.).

Różnorodność występujących na terenie gminy problemów społecznych powoduje jednak konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych regulujących sferę pomocy społecznej, do których należy zaliczyć:

- ustawę o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.) wprowadzająca nowy system poza ubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych ze środków budżetu państwa;
  - ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 z późn. zm.)
  - ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 roku (tekst jednolity: Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.)
  - ustawę o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.)
  - ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)
  - ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.)
  - ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)
  - ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 69 poz. 415 z późn. zm.)
  - ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 z późn. zm.)
- a także:
- Narodowej Strategii Integracji Społecznej,
  - Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013,
  - Strategii Wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2020,
  - Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 roku,
  - Strategii Rozwoju Gminy Poświętne 2008-2015.

Strategia pozwala zaplanować harmonijny plan rozwoju, przygotować konspekt działań zgodny z wcześniej wypracowaną wizją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji. Pozwolą one przybliżyć nas do wcześniej ustalonych celów.

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć za 9 lat mieszkańcy gminy. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

W strategii Gminy Poświętne wizję sformułowano w następujący sposób: Gmina Poświętne jest miejscem przyjaznym dla mieszkańców, umożliwiającym:

- wysoki poziom życia poprzez zrównoważony rozwój gospodarczy,
- profesjonalną pomoc społeczną,
- nowoczesną edukację,
- integrację społeczności lokalnej.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2011-2020 to ogólny program definiowania i realizacji celów społecznych gminy, w szczególności w zakresie pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, problemów narkomanii, przemocy w rodzinie, ochrony zdrowia. Wskazuje na kluczowe kwestie społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy Poświętne, na ich niezaspokojone potrzeby oraz wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania niekorzystnych zjawisk.

Niniejsza strategia ma za zadanie połączenie programów społecznych, a w ramach nich wyznaczenie celów, kierunków oraz określenie działań. Priorytetem strategii jest umacnianie solidarności i więzi międzyludzkich, poprawa stanu zdrowia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców Gminy Poświętne. Priorytet ten będzie realizowany poprzez cele strategiczne:

- zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej na terenie gminy Poświętne;
- aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- przeciwdziałanie społecznej bierności i wyuczonej bezradności;
- wzmacnianie trwałości rodziny, wspieranie jej rozwoju, wyrównywanie szans różnych typów rodzin, w tym przeciwdziałanie marginalizacji osób i rodzin, które z różnych przyczyn są niesamodzielne.

Celem strategii jest wypracowanie metod łagodzenia i minimalizowanie negatywnych zjawisk społecznych w określonej przestrzeni czasowej, a także integracja społeczna i zawodowa grup wykluczonych lub dyskryminowanych, stworzenie podstaw do opracowywania lokalnych programów i możliwości aplikowania do dysponentów środków finansowych.

Celem strategii jest również zaangażowanie w działania różnych instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą socjalną w gminie oraz współpraca z takimi instytucjami jak oświata, służba zdrowia, sądownictwo.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych określa najważniejsze działania, jakie należy zrealizować na terenie gminy, aby pomóc rodzinom i osobom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki i możliwości. Pomyślność wspólnoty samorządowej zależy bowiem od wielu czynników, wśród których komfort życia i ład społeczny grają niebagatelną rolę. Bezrobocie, ubóstwo, stworzenie możliwości samorealizowania się młodzieży, integracja osób starszych i niepełnosprawnych są ważnymi wyznacznikami w dokonywanej przez mieszkańców ocenie działalności władz samorządowych i własnego poziomu życia. Strategia jest komunikatem skierowanym do lokalnej społeczności, stanowi wyraz troski gminy o pomyślność obywateli, ukazuje zamierzone działania oraz ma szansę pobudzić aktywność społeczną mieszkańców.

Strategia jako dokument planistyczny, umożliwiła pozyskiwanie środków pochodzących z Unii Europejskiej na realizację planowanych działań. Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym ewaluacji i monitoringowi.

1. Społeczno - ekonomiczne uwarunkowania strategii

1.1. Położenie gminy Poświętne

Gmina Poświętne położona jest we wschodniej części województwa mazowieckiego w powiecie wołomińskim. Graniczy z następującymi gminami: Stanisławów, Strachówka, Jadów, Tłuszcz, Klembów, Wołomin, Zielonka i Halinów.

Całkowita powierzchnia gminy wynosi ponad 104 km², ludność – 6003 osób, średnia gęstość zaludnienia – 57 osób/km². Gmina znajduje się w niewielkiej odległości od centrum Warszawy (około 45 km), leży więc w dość bliskiej strefie oddziaływania społeczno-gospodarczego stolicy, ale z dala od ważniejszych szlaków komunikacyjnych. Jedyną ważniejszą trasą jest połączenie lokalne Wołomina z Mińskiem Mazowieckim przez miejscowość gminną Poświętne.

Gmina Poświętne jest gminą wiejską. Podzielona jest na 28 sołectw. Ośrodkiem administracji samorządowej jest wieś Poświętne, spełniająca funkcję centrum życia społeczno-gospodarczego. W skład gminy wchodzi następujące miejscowości:

Tabela nr 1 Liczba miejscowości i ludności w poszczególnych miejscowościach gminy

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności
1.	Choiny	195
2.	Cygów	330
3.	Czubajowizna	140
4.	Dąbrowica	212
5.	Helenów	56
6.	Jadwiniew	206
7.	Józefin	80
8.	Kielezykowizna	57
9.	Kolno	140
10.	Krubki – Górki	170
11.	Laskowizna	108
12.	Małków	73
13.	Międzipole	173
14.	Międzyleś	600
15.	Nadbiel	130
16.	Nowy Cygów	156
17.	Nowe Ręczaje	355
18.	Ostrowik	94
19.	Poświętne	378
20.	Ręczaje Polskie	295
21.	Rojków	223
22.	Stróżki	42
23.	Turze	250
24.	Trzcinka	128
25.	Wola Cygowska	228
26.	Wola Ręczajska	324
27.	Wólka Dąbrowicka	415
28.	Zabraniec	445
	Razem	6003

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

1.2. Warunki demograficzne

Liczba mieszkańców gminy jest jednym z czynników rozwoju i potencjalnych możliwości gospodarczych. W gminie Poświętne liczba ludności w ostatnich latach kształtowała się w następujący sposób:

Tabela nr 2 Liczba ludności w gminie Poświętne w latach 2001 - 2010

Rok	Ludność		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2001	5954	3031	2923
2002	5967	3049	2918
2003	6016	3064	2952
2004	6018	3065	2953
2005	5882	2985	2897
2006	5901	2995	2906
2007	5929	3012	2917
2008	5952	3034	2918
2009	6004	3051	2953
2010	6003	3046	2957

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Gminę Poświętne charakteryzuje stała liczba zatrudnienia. Według danych uzyskanych na koniec 2010 roku liczba ludności w gminie Poświętne wynosiła 6003 osób. Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat na terenie gminy odnotowano tylko nieznaczny wzrost ludności, a następnie spadek spowodowany zmianą granic administracyjnych gminy poprzez odłączenie wsi Cięciwa do innej gminy.

Na liczbę mieszkańców gminy wpływa przede wszystkim przyrost naturalny. Zmniejszenie przyrostu naturalnego na terenie gminy Poświętne spowodowane było spadkiem urodzeń. Według informacji uzyskanych z referatu ewidencji ludności, w gminie przyrost naturalny w 2006 r. był ujemny i wynosił – 0,3 %, w 2007 r. wskaźnik był już dodatni i wynosił 1% a w 2010 r.

Wskaźnik gęstości zaludnienia na obszarze gminy, wynoszący 57 osób na km² jest jednym z najniższych w powiecie, gdzie średnia wynosi 205 osób na km².

Obecne tendencje rozwojowe omawianego obszaru wskazują, że struktura ludnościowa będzie się zmieniać. Liczba ludności wyjeżdżającej z gminy w poszukiwaniu nowych źródeł dochodu jest równoważona liczbą osób napływających, osiedlających się w gminie (w przeważającym stopniu pracujących w Warszawie).

Zmiany w zaludnieniu obszarów wiejskich, wywołane nadmiernym odpływem ludności i zmniejszeniem się przyrostu naturalnego przyczyniają się do negatywnych przemian struktury wieku i płci mieszkańców. Niekorzystne zmiany w strukturze wieku wyrażają się „starzeniem się” ludności wiejskiej.

Poniższa tabela obrazuje dane liczbowe dotyczące ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym, co jest wykładnią sytuacji na rynku pracy. Pomiędzy 1997 a 2010 r. w gminie nastąpiły zmiany w proporcjach pomiędzy trzema grupami ekonomicznymi ludności. Za niepokojące zjawisko należy uznać duży spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym do ogółu ludności. W gminie Poświętne wartość ta spadła z 31,2% w 1997 roku do 24,3% w 2010 roku w stosunku do ogólnej liczby ludności, co wskazuje na postępujący proces demograficznego starzenia się społeczeństwa. Widoczny duży spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym spowodowany spadkiem urodzeń na korzyść grupy wieku produkcyjnego.

Jeżeli osoby będące obecnie w wieku produkcyjnym nie będą zakładały działalności gospodarczej, rozwijały się i udostępniały nowych miejsc pracy, dla osób będących obecnie w wieku przedprodukcyjnym, to za kilka lat proporcje na rynku pracy przesuną się jeszcze bardziej na niekorzyść. Młodzi odejdą „za pracą „ do Warszawy, a w gminie pozostaną coraz starsi mieszkańcy.

Tabela nr 3 Struktura wieku ludności w gminie Poświętne w roku 1997, 2007 i 2010 r.

Lata	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
	w %		
1997	31,2	53,5	15,3
2007	23,6	62,7	13,7
2010	24,3	62,5	13,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

1.3. Infrastruktura społeczna

Gmina Poświętne posiada charakter gminy typowo rolniczej. Gmina posiada obszar 10 425 ha w tym:

~ powierzchni użytkowanych rolniczo - 7 176 ha w tym:

grunty orne i sady - 4534 ha

łąki trwałe i pastwiska - 2642 ha

~ lasy i zadrzewienia - 2008 ha

Pozostałe grunty, nieużytki - 1241 ha.

Gospodarstwa rolne w gminie charakteryzują się niekorzystną strukturą agrarną, ponieważ prawie 90 % stanowią gospodarstwa o powierzchni mniejszej niż 10 ha. Najwięcej jest gospodarstw małych o powierzchni od 1-5 ha. Na większości obszarów występują kompleksy gleb o niskiej przydatności rolniczej. W związku z powyższym obszar ten preferowany jest do rozwoju rolnictwa ekologicznego i rozwój agroturystyki. Rozwój agroturystyki może być szansą na wygenerowanie dochodów dla gospodarstw rolnych, utworzenie nowych miejsc pracy na wsi oraz przyciąganie turystów. Turystyka wiejska może przyczynić się do modernizacji gminy, gdyż stopniowo mieszkańcy będą poszukiwać alternatywnych do rolnictwa źródeł dochodów.

Podstawową bazą mieszkaniową jest budownictwo w formie mieszkaniowo-zagrodowej bądź jednorodzinnej wolnostojącej. Większość wsi posiada zabudowę usytuowaną wzdłuż dróg. Ze względu na tradycje rolnicze większość mieszkańców gminy zamieszkuje ją od urodzenia, nieco ponad 30% stanowi ludność napływowa przybyła w różnych okresach.

Na podstawie ustawy o działalności gospodarczej zarejestrowanych na rok 2010 jest 250 podmiotów gospodarczych o różnych branżach, w większości osób prowadzących własną działalność gospodarczą. Dominującymi branżami, w których funkcjonują podmioty gospodarcze to: handel, usługi transportowe, roboty ziemne, usługi budowlane, remontowe i malarskie, mechanika maszyn i naprawa pojazdów. Zdecydowaną większość wśród podmiotów gospodarczych stanowią mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób. Świadczy to o dużej przedsiębiorczości lokalnego społeczeństwa, ale jednocześnie o jego słabości finansowej. Pomimo dużych walorów przyrodniczych gminy, brak jest podmiotów gospodarczych nastawionych na świadczenie usług agroturystycznych oraz firm oferujących usługi hotelowe.

Przez zachodni fragment gminy planowany jest przebieg drogi regionalnej relacji Wiązowna-Radzimin, która docelowo ma połączyć autostradę A2 z trasą ekspresową S8 ViaBaltica. Stworzyłyby to wspaniałe warunki do rozwoju inwestycji i przedsiębiorczości w gminie.

W gminie Poświętne funkcjonują następujące szkoły:

- Szkoła Podstawowa Międzylesiu
- Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Nowych Ręczajach
- Szkoła Podstawowa im. Porucznika Stanisława Lecha w Poświętnem
- Szkoła Podstawowa w Turzu

- Szkoła Podstawowa w Wólce Dąbrowickiej
- Szkoła Podstawowa im. mjr. Henryka Dobrzańskiego – „HUBALA” w Zabrańcu
- Publiczne Gimnazjum im. 1 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego „Warszawa” w Poświętnem.

Edukację w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2010/2011 pobiera 499 uczniów (z klasą „0” włącznie -88) oraz w gimnazjum 172 uczniów. Na terenie gminy nie ma niestety ani szkół średnich ani zawodowych. Młodzież z gminy Poświętne pobiera naukę w okolicznych miastach tj. w Wołominie, Mińsku Mazowieckim, Sulejówku i w Warszawie. W 2010 roku powstały 3 przedszkola, jedno przedszkole samorządowe (20 dzieci) utworzyła gmina przy Szkole Podstawowej w Nowych Ręczajach, a pozostałe powstały z inicjatywy prywatnej są to 2 niepubliczne placówki oświatowo-wychowawcze w tym punkt przedszkolny w Poświętnem (15 dzieci) oraz Zespół Wychowania Przedszkolnego w Woli Ręczajskiej (9 dzieci), które w znaczny sposób rozwiązały problem opieki na małymi dziećmi w rodzinach, gdzie matki realizują się zawodowo.

W najbliższym czasie przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Poświętnem zostanie oddana nowo wybudowana sala gimnastyczna, która w znacznym stopniu rozwiązałaby problem zajęć szkolnych z wychowania fizycznego.

W gminie nie funkcjonuje dom kultury. Działalność kulturalną przejęła Gminna Biblioteka w Poświętnem oraz filia w Nowych Ręczajach. Biblioteka w Poświętnem wyposażona jest w księgozbiór około 10 tysięcy woluminów oraz w komputery, które posiadają dostęp do internetu. Organizowane są również zajęcia edukacyjne dla pierwszoklasistów oraz wystawy malarskie.

Na terenie gminy funkcjonuje jeden gminny ośrodek podstawowej opieki zdrowotnej w Poświętnem zatrudniający lekarza rodzinnego, pediatrę, i stomatologa, wyposażony w sprzęt medyczny, umożliwiający wykonanie podstawowych badań. Funkcjonuje również jeden punkt apteczny zaopatrujący w leki.

W budynku Ośrodka Zdrowia znajduje się również zaadoptowany lokal na Punkt Konsultacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w którym udziela porad potrzebującym psycholog i terapeuta.

Na terenie gminy znajdują się także dwie Parafie Rzymsko-Katolickie w Poświętnem i w Zabrańcu. Przy parafii w Poświętnem działa świetlica przykościelna, w której organizowane są zajęcia dla dzieci ze szkoły podstawowej. W piwnicach Kościoła zaadoptowany jest również lokal dla członków grupy wsparcia AA, w której zbierają się na mitingach otwartych i zamkniętych w każdy poniedziałek.

Sprawą bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy zajmuje się Rewir Dzielnicowych o 3 osobowym stanie zatrudnienia, który podlega Powiatowej Komendzie Policji w Wołominie.

Sprawami bezpieczeństwa przeciwpożarowego, ratownictwa ogólnego zajmuje się 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych mających swoje siedziby w: Ręczajach Polskich, Nowych Ręczajach, Poświętnem, Woli Ręczajskiej, Turzu i Zabrańcu. Jednostki posiadają własne strażnice, samochody pożarnicze i podstawowy sprzęt gaśniczy. W stowarzyszeniu OSP w Zabrańcu istnieje Drużyna Młodzieżowa, a w OSP w Ręczajach Polskich – Drużyna Kobieca.

Na terenie gminy Poświętne nie działają organizacje pozarządowe, jedynie funkcjonuje Stowarzyszenie „Akcja Katolicka”, która oprócz swojej statutowej działalności niesie pomoc najbardziej potrzebującym.

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej w gminie Poświętne realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Formy pomocy są wielorakie, ale do najczęstszych należą różnego rodzaju zasiłki pieniężne. Adresatami są rodziny wielodzietne, niepełne, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, dotknięte długotrwałym bezrobociem. Beneficjentami pomocy społecznej są również osoby przewlekle chore, niepełnosprawne, niedostosowane społecznie oraz ludzie starzy i samotni. Wsparciem dla działań Gminy w zakresie pomocy społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie (wymiana informacji, rodziny zastępcze, orzecznictwo, PFRON).

2. Diagnoza problemów społecznych w Gminie

2.1. Informacje ogólne

Celem pomocy społecznej jest zgodnie z art. 12 ustawy o pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości, promowanie inicjatyw zmierzających do rozwiązania konkretnych problemów społecznych, usamodzielnienie osób i rodzin ich integracja ze środowiskiem oraz aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych na rzecz budowy środowiskowego systemu wsparcia.

Pomoc społeczna uzupełnia system polityki społecznej. Jest to ostatnie ogniwo zabezpieczenia społecznego. Zadania z w/w zakresu realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poświętnem poprzez pomoc środowiskową i współpracę instytucjonalną.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poświętnem jest jedną z jednostek organizacyjnych gminy. Powołany został Uchwałą Gminnej Rady Narodowej Nr XIII/32/90 w Poświętnem w dniu 20 kwietnia 1990 roku i realizuje zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu polityki społecznej.

Planując działania w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy Poświętne należy uwzględnić zgodność działań z długoletnimi planami rozwoju gminy, możliwości finansowe gminy w zakresie realizacji zadań lokalnej polityki społecznej, możliwość pozyskiwania i absorpcji unijnych środków pomocowych, występujące dysfunkcje oraz strukturę miejscowej ludności. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania w oparciu o diagnozy indywidualne oraz poszczególnych grup środowiskowych. Wyłączając zadania zlecone, na które GOPS otrzymuje środki finansowe z budżetu państwa, realizacja pozostałych zadań ściśle zależy od nakładów finansowych przeznaczonych przez gminę, a mianowicie zadania pomocy społecznej finansowane są z budżetu wojewody – zadania zlecone, z budżetu gminy – zadania własne.

W celu realizacji powyższych zadań GOPS Poświętne zatrudnia czterech pracowników na umowę o pracę tj. 2 pracowników socjalnych, pracujących w rejonach opiekuńczych, 1 w sekcji obsługi świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz kierownika jednostki. Ponadto zatrudniona jest 1 osoba w ramach prac interwencyjnych w celu pomocy w realizacji zadań Ośrodka. Obsługa administracyjno-biurowa, księgowość oraz kasa wypłat świadczeń z pomocy społecznej i funduszu alimentacyjnego zlokalizowana jest w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Wymienione obowiązki przypisane są dodatkowo pracownikom do zakresu czynności pracy. Wypłata świadczeń rodzinnych realizowana jest przez miejscowy Bank Spółdzielczy. Osoby zatrudnione w Ośrodku posiadają odpowiednie kierunkowe wykształcenie, właściwe do wykonywania nałożonych przepisami prawa zadań. Ponadto pracownicy są zobowiązani do stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych i uczestnictwa w szkoleniach. Według normy określonej w art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej niż trzech pracowników. Obecnie w ośrodku na pracownika socjalnego pracującego w rejonie opiekuńczym przypada 3 tys. mieszkańców. Aby odciążać pracowników z obowiązków służbowych oraz spełnić wymogi ustawy należy zatrudnić jeszcze jednego pracownika socjalnego.

Siedziba Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej znajduje się w Urzędzie Gminy. Zajmuje 2 pomieszczenia o powierzchni 25 m² na parterze, z których każde wyposażone jest w niezbędne urządzenia techniczne, środki łączności i komputery z dostępem do internetu. Warunki lokalowe GOPS nie zapewniają właściwej organizacji pracy przy wykonywaniu pracy socjalnej w bezpośrednim kontakcie z osobami korzystającymi z pomocy, zaś dostęp do pomieszczeń Ośrodka jest utrudniony z powodu barier architektonicznych.

2.2. Sytuacja rodzin i dzieci

Okres transformacji przyniósł polskim rodzinom i ich dzieciom wiele problemów wynikających z realizowania podstawowych potrzeb życiowych. Gmina Poświętne pod względem wachlarza problemów społecznych nie wyróżnia się na tle innych gmin powiatu i innych gmin wiejskich Polski. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy są: ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony

macierzyństwa, długotrwała choroba, bezdomność i alkoholizm. Z pomocy korzystają również osoby z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Ogólna charakterystyka rodzin objętych systemem pomocy społecznej w latach 2007-2010 została zamieszczona w poniższych tabelach.

Tabela 4 POWODY PRYZNANIA POMOCY I –XII w 2007 roku

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	141	573
Bezdomność	8	12
Sieroctwo	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	27	143
W tym: Wielodzietność	14	88
Bezrobocie	65	255
Niepelnosprawność	61	188
Długotrwała lub ciężka choroba	46	145
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	86	432
W tym: Rodziny niepełne	27	95
Rodziny wielodzietne	42	275
Przemoc w rodzinie	0	0
Alkoholizm	17	72
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	0	0
Zdarzenie losowe	2	5

Tabela 5 POWODY PRYZNANIA POMOCY I - XII w 2008 roku

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	135	526
Bezdomność	6	11
Sieroctwo	0	0

Potrzeba ochrony macierzyństwa	40	211
W tym: Wielodzietność	22	143
Bezrobocie	57	206
Niepelnosprawność	86	265
Długotrwała lub ciężka choroba	48	147
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	70	303
W tym: Rodziny niepełne	38	117
Rodziny wielodzietne	28	176
Przemoc w rodzinie	0	0
Alkoholizm	26	82
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	1	1
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	1	5
Zdarzenie losowe	2	8

Tabela 6 POWODY PRYZNANIA POMOCY I – XII w 2009 roku

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	125	426
Bezdomność	7	19
Sieroctwo	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	26	151
W tym: Wielodzietność	14	95
Bezrobocie	45	165
Niepelnosprawność	54	152
Długotrwała lub ciężka choroba	30	84
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczym i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	29	132
W tym: Rodziny niepełne	18	73
Rodziny wielodzietne	10	62

Przemoc w rodzinie	0	0
Alkoholizm	11	37
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	2	2
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	3	16
Zdarzenie losowe	3	12

Tabela 7 POWODY PRYZNANIA POMOCY I – XII w 2010 roku

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	119	411
Bezdomność	7	16
Sieroctwo	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	38	207
W tym: Wielodzietność	14	99
Bezrobocie	64	234
Niepelnosprawność	66	192
Długotrwała lub ciężka choroba	34	95
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	41	183
W tym: Rodziny niepełne	24	96
Rodziny wielodzietne	10	62
Przemoc w rodzinie	0	0
Alkoholizm	16	50
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	6	16
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	3	16
Zdarzenie losowe	3	13

Niezależnie od wymienionych powodów udzielenia pomocy na szczeblu Gminy Poświętne rokrocznie prowadzona jest akcja dożywiania dzieci w Szkołach Podstawowych i Gimnazjach w ramach Programu "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania". W roku 2007 dożywianiem objęto 228 dzieci koszt

wyżywienia wyniósł 94567 zł, w 2008 r. dożywianiem objęto 256 dzieci koszt wyżywienia wyniósł 114303 zł, w 2009 roku dożywianiem objęto 246 dzieci koszt wyżywienia wyniósł 146456 zł, a w 2010 r. dożywianiem objęto 229 dzieci koszt wyżywienia wyniósł 126054 zł.

Razem w 2010 roku z pomocy społecznej skorzystało z różnych powodów 184 rodzin, w tym 700 osób w tych rodzinach. W niektórych rodzinach występowało kilka przesłanek do udzielenia pomocy.

2.3. Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Ubóstwo spowodowane jest bezrobociem, niskimi wynagrodzeniami i świadczeniami emerytalno-rentowymi, z których niejednokrotnie utrzymują się całe rodziny.

W okresie transformacji nastąpiło zwiększenie zróżnicowania warunków bytu rodzin. Nastąpiło obniżenie się dochodów z pracy jako głównej podstawy egzystencji. Wzrosła liczba rodzin utrzymujących się ze świadczeń pomocy społecznej. Drastyczny spadek dochodów z największą siłą dotknął rodziny z dziećmi na utrzymaniu. W wielu rodzinach pojawiło się zjawisko ubóstwa wśród młodej i aktywnej zawodowo populacji oraz wśród dzieci.

Trudności ze zdobyciem pracy oraz utrzymująca się od wielu lat niekorzystna sytuacja finansowa gospodarstw powiązanych z rolnictwem to główne czynniki, które wpłynęły na pogorszenie się sytuacji materialnej części rodzin w naszej gminie. Pomimo znalezienia przez wielu ludzi pracy problem bezrobocia w gminie pozostawił negatywne skutki. Ponadto znaczna część osób z uwagi na długotrwałe bezrobocie nie wróciła na rynek pracy i pewnie już nie wróci. W GOPS zaczynają pojawiać się już dorosłe dzieci tych osób, wyrastające w środowisku dotkniętym biedą i bezradnością.

Niedostatek materialny sprawia, że rodziny ograniczają kształcenie dzieci. W ten sposób dokonuje się powielanie przez dzieci poziomu wykształcenia i statusu zawodowego oraz materialnego rodziców. Jak wynika z danych GOPS w 2007 roku udzielono pomocy dla 141 rodzin w tym 573 osobom objętych ubóstwem, w roku 2008 z pomocy skorzystało 135 rodzin w tym 526 osób, w roku 2009 przyznano pomoc 125 rodzinom w tym 422 osobom, a w 2010 roku 119 rodzin w tym 411 osób. Co w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców stanowi około 6,8 %. Oznacza to, że taki procent ludności żyje poniżej minimum socjalnego. Niejednokrotnie świadczenia rodzinne i świadczenia z pomocy społecznej stanowią jedyne źródło dochodu.

2.4. Bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Rodzina, która funkcjonuje w sposób umożliwiający swoim członkom stały rozwój, jest otwarta na kontakty z otoczeniem, relacje między członkami opierają się na szczerości i wzajemności a role i normy są przestrzegane, uważana jest za rodzinę prawidłową. Rodzina jest pierwszym, najważniejszym środowiskiem w życiu dziecka. Dlatego tak ważne jest zachowanie poprawnych relacji między jej członkami. Tendencję do zachowań agresywnych dziecka najczęściej obserwuje się w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli nie spełniających swych funkcji wychowawczych.

Na nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny mają wpływ: trudna sytuacja materialna i mieszkaniowa, konflikty wewnątrzrodzinne, alkoholizm i przemoc w rodzinie, rozwody, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w rodzinach wielodzietnych i niepełnych.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa w 2007 roku przyznano pomoc 27 rodzinom w tym 143 osobom, w 2008 roku 40 rodzinom w tym 211 osobom, w 2009 roku 26 rodzinom w tym 151 osobom a w 2010 roku skorzystało z pomocy 38 rodzin w tym 207 osób. Natomiast bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego stwierdzono w 2007 r. w 86 rodzinach (432 osób), w roku 2008 w 70 rodzinach (303 osoby), w 2009 r. w 56 rodzinach (219), w 2010 w 41 rodzinach (183 osoby). Problem ten jak wynika z danych statystycznych utrzymuje się cały czas chociaż ma tendencję malejącą. Dysfunkcja ta występuje najczęściej z innymi niekorzystnymi zjawiskami takimi jak: bezrobocie, nadużywanie alkoholu, kryzysy małżeńskie, przemoc w rodzinie.

Dlatego też zadaniem pomocy społecznej jest tworzenie warunków budowania zintegrowanego i efektywnego systemu zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych. Wyrazem dążenia do poprawy funkcjonowania rodziny dysfunkcyjnej jest tworzenie lokalnego programu opieki nad dzieckiem

i rodziną – określającego zadania w tym obszarze i sposób ich realizacji. Celem programu jest polepszenie sytuacji rodzinnej dziecka, zmniejszenie czynników ryzyka zachowań przestępczych, zapobieganie patologii rodziny i patologii społecznej. Finansowanie programu będzie odbywać się w ramach środków własnych oraz środków zewnętrznych: np. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i innych. Powyższy Program obejmuje teren gminy Poświętne i zachodzi konieczność współpracy wszystkich instytucji i organizacji działających na rzecz poprawy sytuacji.

Szczególnie ważna jest współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie w zakresie rekrutacji i szkoleń kandydatów na rodziny zastępcze. Rodziny zastępcze mają za zadanie zapewnienie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo rodzicielskiej opieki – warunków do prawidłowego rozwoju i wychowania. Promocja prorodzinnych form opieki nad dzieckiem wymaga odpowiedniego naboru i szkoleń, gdzie istotną rolę ma do spełnienia pracownik socjalny pracujący w środowisku lokalnym.

2.5. Bezrobocie

Przemiany zachodzące w systemie gospodarczym kraju spowodowały powstanie zjawiska bezrobocia. Bezrobocie jest jednym z głównych problemów całego terenu Polski. Dotyka szerokie kręgi społeczne zarówno w grupie z wyższym wykształceniem, jak i wśród osób z niższym wykształceniem. Wpływa na degradację społeczną, wejście w krąg ubóstwa oraz zaistnienie patologii społecznych. Konieczność korzystania z zasiłku dla bezrobotnych, a w przypadku osób długotrwale bezrobotnych z zasiłku pomocy społecznej, prowadzi do stanu ubóstwa ze wszystkimi konsekwencjami. Straty i skutki społeczne spowodowane bezrobociem są trudne do oszacowania.

Teren Gminy Poświętne cechuje niski stopień uprzemysłowienia, co stwarza niekorzystną sytuację na rynku pracy. W przypadku gminy Poświętne bliskość ośrodków miejskich takich jak Warszawa i Wołomin powoduje, że wielu mieszkańców dojeżdża do pracy.

Również przyczyną bezrobocia należy upatrywać w powrocie na wieś osób zwalnianych w wyniku restrukturyzacji sektora przemysłowego, dla których nie stworzono nowych miejsc pracy poza rolnictwem. Kwestią niemierzalną pozostaje bezrobocie ukryte występujące w szczególności na terenach wiejskich i słabo zurbanizowanych.

Według stanu na koniec 2007 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wołominie zarejestrowanych było 197 bezrobotnych z terenu gminy. W kolejnych latach następował jednak wzrost liczby osób pozostających bez pracy, z wyjątkiem 2008 roku w którym nastąpił niewielki spadek. Dane te obrazuje tabela poniżej.

Tabela nr 8 Liczba osób bezrobotnych, stopa bezrobocia w gminie Poświętne w latach 2007-2010

Lata	Liczba osób bezrobotnych		Stopa bezrobocia w %
	Liczba osób zarejestrowanych bezrobotnych	W tym z prawem do zasiłku dla bezrobotnych	
2007 r.	197	33	5,4
2008 r.	161	43	4,4
2009 r.	282	61	7,6
2010 r.	282	72	8,0

Na koniec 2010 roku liczba bezrobotnych w gminie wzrosła i wynosiła wg danych PUP 282 osoby , a stopa bezrobocia z 5,4 % w 2007 r. wzrosła do 8% w 2010 roku.

Z powyższych danych wynika, że bezrobocie w gminie ma tendencję wzrostową, a największy problem stanowią osoby długotrwale bezrobotne.

Długotrwale zarejestrowani bezrobotni, często są klientami GOPS. Brak środków do życia skłania bezrobotnych do korzystania z tej formy pomocy, gdyż zasiłek dla bezrobotnych przysługuje na okres 6 miesięcy. Osoby zgłaszające się do GOPS o pomoc to często ludzie starsi, zagubieni, zwalniani z zakładów pracy w wyniku redukcji etatów lub likwidacji zakładu, ludzie schorowani lub mający

niepełnosprawne dzieci. Zdarzają się też osoby, którym nie zależy na znalezieniu pracy, rejestrują się w PUP tylko po to, by „dostać” zapomogę i ubezpieczenie zdrowotne. Jest też grupa osób, które z powodu uzależnienia od alkoholu albo wyroków skazujących za rozmaite przestępstwa nie mogą liczyć na zatrudnienie.

W roku 2007 korzystało z pomocy Ośrodka z tytułu bezrobocia 65 rodzin (255 osób w tych rodzinach), w 2008 - 57 rodzin (206 osób), w roku 2009 - 45 rodzin (165 osób) a w 2010 roku 64 rodziny (234 osoby). Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia należy stwierdzić, że najliczniejszą grupą są bezrobotni z zawodowym i podstawowym wykształceniem. Wydłużający się stan ubóstwa powodowany bezrobociem nasila konflikty, nieporozumienia, napięcia w rodzinie i najbliższym otoczeniu. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna, ograniczone kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny ze znajomymi jak i z dalszą rodziną. Bezsilność wobec trudnych problemów życiowych, utrata poczucia bezpieczeństwa socjalnego, brak perspektyw awansu społecznego i ekonomicznego często jest przyczyną depresji i ograniczonej zdolności oceny własnego postępowania, czemu towarzyszą zachowania patologiczne, jak przemoc w rodzinie czy nadużywanie alkoholu.

2.6. Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Wszelkiego rodzaju uzależnienia prowadzą do marginalizacji społecznej jednostki i wykluczenia ze społeczności lokalnej. Z racji łatwego dostępu do alkoholu, papierosów, a także narkotyków, zagrożenie uzależnieniem może dotknąć niemal każdego młodego człowieka.

Do negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie rodzin jest nadużywanie alkoholu co stanowi groźną plagę społeczną. Spożywanie dużych ilości alkoholu powoduje zaburzenia w realizacji funkcji opiekuńczej, wychowawczej, socjalizacyjnej i emocjonalnej rodziny. Wzorce nadmiernego picia w rodzinie przechodzą często na młodą generację. Wczesna inicjacja alkoholowa jest szczególnie niebezpieczna, gdyż działa na młody organizm destrukcyjnie w sferze fizjologicznej i emocjonalnej. Intensywne picie przekształca się w uzależnienie.

W Gminie Poświętne w 2007 roku alkoholizm był przesłanką do przyznania pomocy finansowej 17 rodzinom liczącym 72 osób, w 2008 roku - 26 rodzin (82 osoby), w 2009 roku - 20 rodzin (87 osób) a w 2010 roku - 16 rodzin (50 osób).

W celu przeciwdziałania narastania zjawiska alkoholizmu, konieczne jest wzmocnienie działań profilaktycznych, a także pomoc osobom uzależnionym. Cel ten jest realizowany poprzez aktywne działanie Gminnej Komisji Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Gminy w Poświętnem powołanej Uchwałą Nr 75/80/2001 Zarządu Gminy Poświętne w 1997 roku.

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych jest ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz.473 z późn. zm.). Realizacja zadań Komisji prowadzona jest na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki Problemów Alkoholowych i Narkomanii uchwalanego corocznie przez Radę Gminy. Priorytetem dla Komisji jest prowadzenie i finansowanie zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej w placówkach oświatowych, a także wspieranie finansowe imprez sportowych, wycieczek, wyjazdów na wakacje i ferie, promujących zdrowy styl życia bez używek i przemocy oraz funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych (stworzenie świetlicy socjoterapeutycznej)

Na terenie naszej gminy nie zanotowano zjawiska narkomanii, niemniej jednak jest to jeden z najważniejszych problemów i zagrożeń współczesnego świata. Wzmrożona aktywność dealerów narkotykowych obserwuje się nawet w szkołach podstawowych. Dlatego też ważne są działania edukacyjne w formie programów profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjalnych.

W ramach działań Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych funkcjonuje także Punkt Konsultacyjny, gdzie psycholog i terapeuta udziela porad i pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym. Na terenie gminy działa również grupa wsparcia AA-Anonimowych Alkoholików, która spotyka się w celu wzajemnego wspierania i życia w trzeźwości.

2.7. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Społeczeństwo składa się z ludzi różnej sprawności fizycznej, psychicznej, w różnym wieku, z różnymi potrzebami i możliwościami poruszania się, funkcjonowania w codziennym życiu. Znaczną grupę stanowią w tym osoby niepełnosprawne. Osoby niepełnosprawne mają duże problemy w aktywnym

uczestnictwie w życiu swoich społeczności, szczególnie w środowisku wiejskim. Na ich sytuację życiową wpływają również mniejsze niż w miastach możliwości aktywizacji zawodowej. Ograniczenia wynikające z niepełnosprawności utrudniają lub uniemożliwiają podjęcie zatrudnienia w tradycyjnym systemie organizacji pracy.

Do największych problemów osób niepełnosprawnych w gminie należą bariery komunikacyjne i architektoniczne. Obiekty jednostek samorządowych nie mają specjalnych podjazdów dla niesprawnych ruchowo. Zatem zadaniem gminy powinna być likwidacja barier architektonicznych w tych jednostkach i placówkach.

Sytuacja osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą jest trudna, zwykle prowadzi do pogorszenia kondycji finansowej i bytowej osoby i jej rodziny. Brak możliwości pracy zarobkowej, duże koszty leczenia, rehabilitacji, bariery architektoniczne, potrzeba opieki ze strony innych osób powodują, że osoby te często są klientami pomocy społecznej.

W roku 2007 z pomocy finansowej skorzystało 61 rodzin (188 osób), w 2008 r. 86 rodzin (265 osób), w 2009 r. 54 rodziny (152 osób) a w 2010 r. 66 rodzin (192 osób).

Szczególną grupą osób niepełnosprawnych są ludzie starzy, gdyż w tym okresie życia człowiek najczęściej dotykany jest różnego rodzaju chorobami i niesprawnością.

Z uwagi na tendencję wzrostową w gminie należy liczyć się ze znacznym wzrostem wydatków na zapewnienie usług opiekuńczych oraz pokrywanie kosztów pobytu w domach pomocy społecznej dla tych osób.

Zauważalna jest również potrzeba wdrożenia na terenie gminy programu „Wolontariat w GOPS”, który zachęciłby młodych ludzi do pomagania osobom chorym lub niepełnosprawnym w integracji ze środowiskiem, a ich samych nauczyłoby odpowiedzialności za los bliskich.

2.8. Bezdomność

Konflikty rodzinne oraz nadużywanie alkoholu często stają się przyczyną bezdomności. Inne czynniki sprzyjające przejściu na margines życia społecznego to choroba psychiczna, starość, przemoc w rodzinie.

Na terenie Gminy Poświętne zjawisko bezdomności nie występuje w dużej skali. Nie mniej są osoby bezdomne nie posiadające własnego przysłowiowego „dachu nad głową” a także przebywające w Noclegowniach na terenie innych gmin i miast.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej udzielenie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania osobie bezdomnej jest zadaniem obowiązkowym gminy.

W 2007 roku z pomocy Ośrodka skorzystało 8 rodzin (12osób) a w 2010 roku 7 rodzin (16 osób).

2.9. Osoby starsze na terenie gminy

Starość to faza w życiu w życiu człowieka, w której niekorzystnym zmianom związanym z osłabieniem biologicznym organizmu i obniżeniem sprawności psychofizycznej towarzyszą zmiany w pozycji społecznej, statusie materialnym, aktywności zawodowej i sytuacji rodzinnej. Alienacja ludzi starych polega na ich poczuciu, iż nikt nie jest zainteresowany ich sytuacją i potrzebami, pozostawieni są sami sobie ze swoimi problemami, biernością otoczenia, brak kontaktów interpersonalnych między starym a młodym pokoleniem. Dlatego konieczne jest nie ograniczanie się samorządu do pomocy społecznej w sensie materialnym, ale także pomoc w ułatwieniu im dostępu do życia społecznego. Ważne jest organizowanie zajęć skierowanych do seniorów w celu wykorzystania ich potencjału zawodowego i społecznego.

Organizowaniem spotkań osób starszych w celach towarzyskich na terenie Gminy zajmuje się Klub Seniora z siedzibą w budynku po zlikwidowanej Szkole Zawodowej w Nowych Ręczajach. Klub liczy 25 osób. Jest to nieliczna grupa, która uczestniczy systematycznie w spotkaniach. Pozostali spędzają całe dnie w zaciszu własnych domów.

Obecnie na terenie gminy nie ma ośrodka opieki dla starszych osób, zarówno wsparcia dziennego jak i całodobowego. Z powodu niewystarczających nakładów finansowych na pomoc społeczną, Ośrodek nie prowadzi również usług opiekuńczych. Dlatego osobami starszymi zajmują się ich rodziny albo organizowana jest pomoc sąsiedzka w miejscu zamieszkania osób starszych.

2.10. Podsumowanie

Do analizy problemów społecznych zostały wykorzystane dane statystyczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz dane z dostępnych źródeł informacji tj. Urząd Gminy Poświętne, GUS, PUP Wołomin. Analiza ta pozwala uchwycić tendencje rosnące lub malejące w stosunku do poszczególnych problemów i możliwość dostrzeżenia rozmiarów tych problemów.

Wskazane jest monitorowanie potrzeb w zakresie pomocy społecznej i uzupełnienie systemu wsparcia o te formy, które zagwarantują (osobom wykluczonym społecznie lub zagrożonym wykluczeniem) samodzielność, pełną integrację ze środowiskiem, a także będą przeciwdziały izolacji i marginalizacji tych osób.

Mając na uwadze efektywność podejmowanych inicjatyw należy skoordynować i usystematyzować wszelkie działania w obszarze pomocy społecznej w ramach jednego programu działań socjalnych.

Działania te powinny być realizowane w ramach zintegrowanego systemu współpracy różnych podmiotów, w którym partnerami są osoby potrzebujące pomocy, instytucje i organizacje należące do różnych sektorów życia publicznego.

3. ANALIZA SWOT

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. W praktyce najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT. Analiza ta obejmuje zestawienie mocnych i słabych stron gminy oraz rozpoznanie zagrożeń i szans rozwoju. Jest kontynuacją i podsumowaniem poprzedzającej ją diagnozy stanu istniejącego gminy. Pozwala stwierdzić w jakim stanie znajduje się gmina, jakie napotyka trudności w realizowaniu opracowanego planu strategicznego rozwoju oraz nakreślić główne jego założenia. Analiza SWOT opiera się na badaniu dwóch grup czynników: wewnętrznych (mocne i słabe strony) i zewnętrznych (szanse i zagrożenia). Każda grupa rozpatrywana jest pod kątem dodatniego i ujemnego wpływu na badaną organizację.

W prezentowanej tabeli poszczególne określenia oznaczają:

Mocne strony – to wszelkie atuty oraz czynniki, które w sposób pozytywny wyróżniają gminę wśród innych oraz wspomagają rozwój i osłabiają zagrożenie. Elementy te należy szczególnie pielęgnować i wzmacniać (np. wysoki poziom wiedzy kadry, znajomość lokalnych uwarunkowań itp.).

Słabe strony – to wszelkiego rodzaju braki oraz ograniczenia mogące utrudniać lub uniemożliwiać realizację celów strategicznych (np. brak koordynacji działań itp.).

Szanse – to pozytywne zjawiska, które stwarzają możliwości rozwojowe niezależnie od działań gminy (np. położenie geograficzne).

Zagrożenia- to negatywne zjawiska wpływające z otoczenia, niezależnie od jej działań (np. niedoskonałość rozwiązań prawnych, konkurencyjność sąsiednich podmiotów, pogarszanie wskaźników makroekonomicznych itp.).

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE

ZAGROŻENIA	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> · Częste zmiany legislacyjne z zakresu polityki prorodzinnej, uniemożliwiające podejmowanie właściwych długofalowych działań; · Niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań; · Pogłębiający się kryzys rodziny; · Starzenie się społeczeństwa; · Długotrwałe bezrobocie i uzależnienia powodujące marginalizację i wykluczenie grup społecznych; · Wzrost liczby osób niepełnosprawnych; · Roszczeniowa postawa osób objętych pomocą; · Niechęć ludzi do zmiany; · Niski poziom wykształcenia społeczeństwa;	<ul style="list-style-type: none"> · Sprzyjające położenie geograficzne gminy oraz posiadane walory przyrodnicze; · Postępująca decentralizacja zadań i środków na pomoc społeczną; · Sprawnie działający samorząd; · Rozwój niematerialnych form pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; · Przekwalifikowanie bezrobotnych; · Wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa i wzrost świadomości obywatelskiej - lepsza jakość usług; · Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi i instytucjami; · Możliwość tworzenia wolontariatu;

<ul style="list-style-type: none"> · Niż demograficzny i duża migracja młodzieży związana z edukacją i poszukiwaniem pracy; · Brak specjalistycznych usług opiekuńczych ; · Brak wystarczających środków stanowiących udział własny a będących warunkiem aplikowania o fundusze z programów pomocowych. 	<ul style="list-style-type: none"> · Wykorzystanie potencjału osób dotąd nieuczestniczących w życiu społecznym gminy; · Możliwość aplikacji środków finansowych z Unii Europejskiej i środków zewnętrznych; · Realizacja projektów aktywizujących społeczność lokalną.
--	---

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE

SŁABE STRONY	MOCNE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> · Bezrobocie i występowanie ukrytego, nie rejestrowanego bezrobocia oraz brak odpowiedniej aktywizacji zwłaszcza osób mało aktywnych i długotrwale bezrobotnych; · Trudna sytuacja bezrobotnych, którym nie przysługuje zasiłek; · Wzrost zatrudnienia na „czarno”; · Rosnące koszty utrzymania rodziny; · Ubożenie społeczeństwa poprzez dziedziczenie ubóstwa i niezaradności życiowej; · Problem uzależnień od alkoholu, zwłaszcza osób młodych; · Niedostateczna współpraca między wszystkimi służbami działającymi w obszarze polityki społecznej; · Niewystarczające zasoby w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia; · Brak spójnych programów w zakresie profilaktyki zdrowotnej poszczególnych grup społecznych; · Niewystarczający system opieki nad ludźmi starymi i niepełnosprawnymi, brak infrastruktury i placówek stacjonarnych dla osób „złotego wieku” np. domu dziennego pobytu; · Bariery architektoniczne w budynkach ochrony zdrowia, kultury, jednostkach gminnych oraz psychologiczne i społeczne z osobami niepełnosprawnymi; · Niewystarczająca baza lokalowa do działań szczególnie do niematerialnych działań i projektów socjalnych; · Brak zaangażowania w wolontariat; · Brak mieszkań socjalnych i komunalnych; · Brak odpowiedniej koordynacji współpracy jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> · Istniejąca strategia rozwoju lokalnego gminy ukierunkowana na rozwój i wzrost poziomu życia obywateli; · Systematycznie modernizowana baza oświatowa i budowa obiektu sportowego; · Ciągłe poszerzana oferta edukacyjna placówek oświatowych dla dzieci i młodzieży; · Wzrost aktywności przedsiębiorców skutkujący zwiększeniem się liczby podmiotów gospodarczych; · Gotowość podejmowania przez młodych ludzi nowych wyzwań i reagowania na potrzeby rynku pracy; · Zasoby ludzkie – wykwalifikowana kadra, doświadczenie zawodowe, rozeznanie środowiska, poradnictwo socjalne; · Szczegółowy i spójny program działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz program opieki nad dzieckiem; · Wzajemna chęć podjęcia współpracy grup zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych z samorządem; · Możliwość współpracy z miejscowymi instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami i społecznością lokalną; · Czyste środowisko naturalne niewywierające negatywnego wpływu na stan zdrowia mieszkańców gminy; · Wolne zasoby siły roboczej w wieku produkcyjnym;

3.1. Wyniki analizy SWOT

Dokonana w oparciu o dane gminy analiza SWOT wskazuje, które obszary szeroko rozumianej polityki społecznej wymagają długofalowych, perspektywicznych i przemyślanych działań. Jak wykazano powyżej podstawowymi problemami społecznymi wymagającymi rozwiązania są ubóstwo i bezrobocie. Skalę tych zagadnień obrazują statystyki. Jednakże obok wyżej wymienionych czeka na rozwiązanie problem osób przewlekle chorych, starych, niepełnosprawnych czy uzależnionych. Dlatego też w opracowywanych celach podstawowych ujęto również te niekorzystne zjawiska.

Istotą problemów społecznych jest to, że podlegają one wielorakim i złożonym powiązaniom pomiędzy sobą. Zaistnienie jednego z nich może wywołać w przyszłości kolejne. I tak np. problem bezrobocia w krótkim okresie czasu może prowadzić do wystąpienia zjawiska ubóstwa. Ten z kolei w powiązaniu z wyżej wymienionym bezrobociem rodzi poczucie frustracji i braku perspektyw. Taki stan rzeczy sprzyja wystąpieniu zjawiska alkoholizmu, który jeszcze bardziej pogłębia ubóstwo i utrudnia znalezienie pracy. Alkoholizm może również prowadzić do przemocy w rodzinie. Spatologizowana rodzina nie jest w stanie przekazać pozytywnych wzorców, co w konsekwencji prowadzi do pojawienia się następnych pokoleń, podatnych na patologie.

Jak wykazano powyżej, najważniejsza w polityce społecznej powinna być profilaktyka zagrożeń, ponieważ siły i środki na nią skierowane procentują pozytywnymi efektami w przyszłości. Z dokonanej analizy wynika również, że problemy społeczne i obszary działań powiązane są ze sobą wieloma zależnościami i przenikają się nawzajem. Dlatego wskazano następujące grupy osób i obszary interwencji:

- rodziny dotknięte ubóstwem z powodu bezrobocia oraz rodziny wielodzietne i niepełne,
- środowiska osób niepełnosprawnych,
- osoby starsze,

- dzieci i młodzież szkolna z rodzin ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- grupy społeczne zagrożone chorobą alkoholową i innymi uzależnieniami.

4. Misja, cele strategiczne i operacyjne, zadania i spodziewane efekty strategii

Wizja

Rozwój i podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy Poświętne

Wizja przedstawia docelowy wizerunek gminy z określeniem celów i zasad rozwoju w perspektywie kilku, kilkunastu lat. Wizja rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Poświętne została określona na podstawie przeprowadzonej analizy problemów społecznych. Cele strategii powinny być zrealizowane do 2020 roku.

Misja Gminy

Ustawa o samorządzie gminnym definiuje gminę jako wspólnotę samorządową zorientowaną na zaspokojenie potrzeb jej mieszkańców. Dlatego też władze gminy we wszystkich swych działaniach muszą dążyć do jak najlepszego i najpełniejszego zaspokojenia potrzeb lokalnej społeczności.

Misją samorządu, realizowaną w ramach gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2011-2020 jest osiągnięcie odczuwalnych społecznie, pozytywnych efektów w zakresie priorytetowych obszarów polityki społecznej, jakie stanowią: ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, starość, niepełnosprawność.

Gmina Poświętne poprzez tworzenie warunków harmonijnego rozwoju chce zapewnić swoim mieszkańcom jak najlepsze warunki życia w poczuciu bezpieczeństwa oraz umożliwienia im realizację planów osobistych, zawodowych i społecznych poprzez:

- zapewnienie wszystkim potrzebującym odpowiedniej pomocy finansowej, rzeczowej lub usługowej oraz poradnictwa,
- integrację zawodową i społeczną różnych grup społecznych,
- wspieranie grup szczególnego ryzyka i zapobieganie ich społecznemu wykluczeniu,
- aktywizację społeczności lokalnej,
- szerzenie edukacji,
- pomoc w zwalczaniu długotrwałego bezrobocia.

Wszelkie działania prowadzone są w odpowiedzi na rzeczywiste potrzeby osób, rodzin, grup i społeczności, zaś przy ich realizacji wykorzystywany będzie istniejący potencjał ludzki i instytucjonalny. Gmina stawia na szeroko pojętą profilaktykę oraz budowanie lokalnego partnerstwa przy rozwiązywaniu problemów społecznych i lokalnych. Nadrzędnym celem podejmowanych działań jest doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych oraz ich aktywizowania do włączenia się w rozwiązywanie istniejących problemów. Uznaje się bowiem, że problemy indywidualne jak i społeczne mogą zostać rozwiązane wyłącznie przez lub przy współdziałaniu istniejących podmiotów. Obowiązuje tu zasada „pomóż mu tak by sam pomógł sobie”.

Cel główny strategii

Pomoc społeczna jako zintegrowany system wsparcia dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

W celu realizacji przyjętej misji określono cele strategiczne, które sformułowano w sposób ogólny, dotyczą bowiem wieloletniego horyzontu czasowego. Pochodną celów strategicznych są cele szczegółowe, dotyczące okresów krótszych i stanowią podstawę do określania konkretnych zadań.

Cele strategiczne:

1. Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie.
2. Przeciwdziałanie i zapobieganie skutkom długotrwałego bezrobocia poprzez rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną ze szczególnym uwzględnieniem wyrównywania szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją.

3. Tworzenie warunków integracji społecznej osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz promocja zdrowia w środowisku lokalnym.
4. Zapobieganie i zwalczanie problemów związanych z uzależnieniami, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających temu zachowaniu.
5. Podniesienie jakości życia osób starych poprzez zaspokajanie ich potrzeb i rozwój usług socjalnych

Cel strategiczny nr 1

Podejmowanie działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie.

Cel operacyjny 1

Wsparcie socjalne i psychologiczne rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialno-bytowej.

Działania:

1. 1. świadczenie pomocy finansowej lub w naturze dostosowanej do indywidualnych potrzeb osób i rodzin w formach przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej,
1. 2. ułatwianie dostępu do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla osób i rodzin,
1. 3. realizacja świadczeń rodzinnych,
1. 4. zapewnienie schronienia osobom tego pozbawionym,
1. 5. zapewnienie dożywiania dzieci z rodzin o najniższych dochodach,
1. 6. zapewnienie pomocy w formie usług opiekuńczych, a w razie niemożności zaspokojenia całodobowej opieki umieszczenia w domu pomocy społecznej,
1. 7. świadczenie pomocy osobom niepełnosprawnym, w szczególności likwidacji barier oraz pomoc w uzyskaniu niezbędnego sprzętu ortopedycznego,
1. 8. współdziałanie z organizacjami i stowarzyszeniami w działaniach podejmowanych na rzecz rodzin.

Cel operacyjny 2

Wspieranie i promowanie prawidłowego funkcjonowania rodzin poprzez organizowanie różnych form edukacji.

Działania:

2. 1. organizowanie szkoleń w zakresie edukacji rodziców w pełnieniu właściwych ról w rodzinie,
2. 2. rozwój edukacji formalnej i nieformalnej,
2. 3. świadczenie pomocy rodzinom w opiece i wychowaniu dzieci i młodzieży – wzmacnianie roli rodziny oraz zwiększenie roli wychowawczej placówek edukacyjnych,
2. 4. wspieranie rodzin w realizacji swoich funkcji, w przypadku rodzin dysfunkcyjnych, zapewnienie dzieciom rodzinnej opieki zastępczej,
2. 5. prowadzenie programów profilaktycznych i naprawczych dla dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny 3

Inicjowanie działań na rzecz pomocy rodzinom znajdującym się w kryzysie

Działania:

3. 1. wspieranie działalności istniejących świetlic oraz tworzenie nowych świetlic opiekuńczo - wychowawczych,
3. 2. zapewnienie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i
3. 3. organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży,
3. 4. promowanie i organizowanie różnych form integracji rodzin oraz społeczności lokalnej i realizacji programów wspierających rodziny,

3. 5. organizowanie dodatkowych zajęć sportowych, komputerowych i kółek zainteresowań.

Spodziewane efekty:

- poprawa sytuacji socjalno- bytowej rodzin;
- hamowanie rozwoju zjawisk patologicznych;
- zapobiegania poczuciu bezradności i osamotnienia;
- integracja rodzin i społeczności lokalnej;
- ograniczenie liczby rodzin żyjących w ubóstwie.

Cel strategiczny nr 2

Przeciwdziałanie i zapobieganie skutkom długotrwałego bezrobocia poprzez rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną ze szczególnym uwzględnieniem wyrównywania szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją.

Cel operacyjny 1

Wspieranie wszelkich form zatrudnienia oraz aktywności osób długotrwale bezrobotnych.

Działania:

1. 1. praca socjalna nakierowana na aktywizowanie osób bezrobotnych do pozyskiwania zatrudnienia i niwelowania postaw bierności,
1. 2. współpraca gminy z Powiatowym Urzędem Pracy i podejmowanie wspólnych działań na rzecz klientów OPS,
1. 3. współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie aktywizacji
1. 4. wspieranie małej przedsiębiorczości,
1. 5. podniesienie poziomu aktywizacji społecznej i zawodowej osób i rodzin,

Cel operacyjny 2

Udzielanie zindywidualizowanej pomocy w zatrudnianiu osób młodych.

Działania:

2. 1. poradnictwo zawodowe w szkołach i innych instytucjach,
2. 2. udzielanie pomocy w kształcaniu i przekwalifikowaniu osób młodych bezrobotnych do potrzeb lokalnego rynku pracy,
2. 3. organizowanie prac społecznie-użytecznych,

Cel operacyjny 3

Przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków długotrwałego bezrobocia.

Działania:

3. 1. udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego, rzeczowego, psychologicznego i prawnego,
3. 2. udzielanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
3. 3. organizowanie grup wsparcia dla osób bezrobotnych,
3. 4. zapobieganie dziedziczeniu bezrobocia,
3. 5. opracowywanie i realizacja programów aktywizujących świadczeniobiorców pomocy społecznej,
3. 6. opracowywanie i realizacja specjalnych programów w ramach POKL na rzecz długotrwale bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach zawodowych,
3. 7. opracowywanie i realizacja programów na rzecz pomocy oraz integracji społecznej osób bezrobotnych i ich rodzin ze środowiskiem lokalnym.

Cel operacyjny 4

Umożliwienie osobom zagrożonym wykluczeniu społecznemu powrotu do pełnienia ról społecznych.

Działania:

4. 1. umożliwienie podjęcia zatrudnienia poprzez organizowanie robót publicznych,
4. 2. wsparcie socjalne i psychologiczne dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
4. 3. pobudzanie społecznej i zawodowej aktywności w zaspokajaniu potrzeb życiowych osób i rodzin ubogich,
4. 4. motywowanie do rozwijania i podejmowania szkoleń umożliwiających podejmowanie pracy przez grupy osób marginalizowanych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym,
4. 5. współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi,
4. 6. przeciwdziałanie uzależnieniu od instytucji pomocy społecznej.

Spodziewane efekty:

- zmniejszenie bezrobocia;
- uaktywnienie osób bezrobotnych;
- zmniejszenie skutków psychicznych i społecznych bezrobocia;
- zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją.

Cel strategiczny nr 3

Tworzenie warunków integracji społecznej osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz promocja zdrowia w środowisku lokalnym.

Cel operacyjny 1

Podejmowanie działań w celu poprawy stanu zdrowia mieszkańców gminy.

Działania:

1. 1. podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności oraz wzbudzenie motywacji i stworzenie warunków umożliwiających zmianę niekorzystnego dla zdrowia stylu życia,
1. 2. wspieranie i promowanie działań na rzecz wczesnego wykrywania i zapobiegania chorob cywilizacyjnych, chorób przewlekłych, na rzecz wczesnej rehabilitacji, jej kompleksowości i ciągłości,
1. 3. promocja i ochrona zdrowia psychicznego oraz rozwijanie systemu wsparcia społecznego,
1. 4. poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez prowadzenie rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej,
1. 5. dofinansowywanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i inne środki pomocnicze,
1. 6. rozszerzenie ofert usług rehabilitacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych oraz podnoszenia ich jakości,
1. 7. zapewnienie dostępności do opieki zdrowotnej dla ludzi starszych i małych dzieci,
1. 8. podniesienie standardów oferowanych usług.

Cel operacyjny 2

Podejmowanie działań umożliwiających osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym.

Działania:

2. 1. pobudzanie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych,
2. 2. wspieranie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych, transportowych i w komunikowaniu się,

2. 3. opracowywanie i realizacja lokalnych programów zmierzających do aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
2. 4. wspomaganie stowarzyszeń i organizacji grupujących dzieci i młodzież niepełnosprawną w ich działalności na rzecz terapii i rehabilitacji poprzez sport, aktywną rekreację i turystykę,
2. 5. wspieranie inicjatyw i organizowanie imprez lokalnych z udziałem osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym i artystycznym.

Cel operacyjny 3

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania:

3. 1. wspieranie aktywności i samoorganizacji osób niepełnosprawnych,
3. 2. współpracy społeczności lokalnych ze środowiskiem osób niepełnosprawnych,
3. 3. opracowywanie i realizacja programów edukacyjnych w zakresie wyrównywania szans poprzez tworzenie klas integracyjnych w szkołach,
3. 4. rozwój usług opiekuńczych,
3. 5. promowanie i prezentacja twórczości artystycznej, kulturalnej i zawodowej osób niepełnosprawnych,

Cel operacyjny 4

Wspieranie rodzin niepełnosprawnych.

Działania:

4. 1. wsparcie socjalne i psychologiczne,
4. 2. wspieranie działań organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, innych instytucji i współpraca na rzecz rodzin osób niepełnosprawnych,
4. 3. promowanie rozwiązań zwiększających udział organizacji pozarządowych i wolontariatu w systemie pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

Spodziewane efekty:

- niwelowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- przeciwdziałanie osamotnieniu i izolacji społecznej;
- uwzględnianie potrzeb osób niepełnosprawnych w działalności placówek użyteczności publicznej i ułatwienie codziennego kontaktu w instytucjach życia publicznego;
- aktywizacja osób niepełnosprawnych i integracja ze środowiskiem;
- wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w zakresie edukacji.

Cel strategiczny nr 4

Zapobieganie i zwalczanie problemów związanych z uzależnieniami, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających temu zachowaniu.

Cel operacyjny 1

Realizowanie działań objętych Gminnym Programem Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Narkomanii.

Działania:

1. 1. udzielanie rodzinom pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą fizyczną i psychiczną,
1. 2. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych,

1. 3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży poprzez realizację programów edukacyjnych,
1. 4. wspieranie istniejących grup samopomocowych i organizowanie nowych grup wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin,
1. 5. współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie działań profilaktycznych ukierunkowanych na młodzież,
1. 6. opracowywanie i wdrażanie ofert pomocy dla rodzin osób uzależnionych, w szczególności dla dzieci wychowujących się w tych rodzinach,
1. 7. podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat zagrożeń i problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i wspieranie szkół w rozwijaniu działań profilaktycznych,
1. 8. tworzenie lokalnego systemu działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży poprzez zwiększenie dostępności do placówek obejmujących zróżnicowane formy organizacji czasu wolnego,
1. 9. organizowanie kampanii oraz innych akcji promowania zdrowego stylu życia i postaw prozdrowotnych oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież,
1. 10. dostarczanie wiedzy na temat zdrowotnych i społecznych skutków oraz rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia.

Cel operacyjny 2

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej.

Działania:

2. 1. zwiększenie dostępności i skuteczności programów dotyczących profilaktyki problemów agresji i przemocy rówieśniczej w środowisku dzieci i młodzieży,
2. 2. wdrażanie programów terapeutycznych dla ofiar przemocy i sprawców przemocy domowej, realizowanych w Ośrodkach Interwencji Kryzysowej i innych placówkach,
2. 3. Realizacja procedury „Niebieska Karta” w środowisku lokalnym oraz programu „Pomarańczowa Linia”,
2. 4. wspieranie stowarzyszeń i grup samopomocowych mających na celu przeciwdziałanie i wspieranie członków rodzin, doświadczonych przemocą.

Spodziewane efekty:

- zmniejszenie się liczby osób uzależnionych;
- ograniczenie spożycia alkoholu przez mieszkańców;
- ograniczenie zjawiska ubóstwa i przemocy;
- eliminowanie zjawisk patologii społecznej wśród młodzieży;
- wyrobienie nawyków zdrowego, aktywnego spędzania czasu wolnego;
- promowanie modelu zdrowego stylu życia.

Cel strategiczny nr 5

Podniesienie jakości życia osób starych poprzez zaspokajanie ich potrzeb i rozwój usług społecznych.

Cel operacyjny 1

Podniesienie jakości życia osób starych poprzez zwiększenie dostępności do różnych form pomocy i form aktywności życiowej.

Działania:

1. 1. wsparcie rodzin opiekujących się osobami sędziwymi w zakresie pomocy rzeczowej i finansowej, poradnictwa i wsparcia psychologicznego,
1. 2. działania na rzecz podnoszenia poziomu usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych dla osób starych,

1. 3. rozszerzenie usług pomocowych w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego przez ludzi starych dla zachowania aktywności,
1. 4. wspieranie inicjatyw promujących kształcenie i edukację mających na celu poprawę sprawności intelektualnej i życiowej ludzi starych,
1. 5. tworzenie warunków dla zapewnienia ochrony, bezpieczeństwa i poszanowania godności osób starych.

Cel operacyjny 2

Podniesienie poziomu i rozwój usług instytucji i usług dla osób starych świadczonych w miejscu zamieszkania.

Działania:

2. 1. rozwój lokalnych form wsparcia i pomocy środowiskowej, w tym klubów seniorów, dziennych domów pomocy społecznej,
2. 2. opracowanie i wdrażanie programów mających na celu aktywizowanie społeczności lokalnych do działań na rzecz niesienia pomocy ludziom starym,
2. 3. rozwój usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych, specjalistycznych oraz udzielanie wsparcia w miejscu zamieszkania,
2. 4. wspieranie rozwoju rodzinnych form opieki w stosunku do osób tego wymagających,
2. 5. stworzenie systemu wsparcia dziennego dla osób starszych i samotnych poprzez utworzenie domu dziennego pobytu.

Spodziewane efekty:

- przeciwdziałanie osamotnieniu i alienacji osób starszych;
- podniesienie standardów usług świadczonych osobom starszym;
- stworzenie systemu wsparcia dziennego dla osób starszych.

4.1. Podmioty odpowiedzialne za realizację strategii i podmioty wspierające

- Wójt Gminy,
- Komisje Rady Gminy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Szkoły Podstawowe i Gimnazjum,
- Policja,
- Placówki Opieki Zdrowotnej,
- Placówki kulturalno- sportowe gminy,
- Instytucje i organizacje pozarządowe, stowarzyszenia,
- PFRON,
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna,
- Placówki opiekuńczo- wychowawcze,
- Kościół,
- Sponsorzy,
- Inne.

4.2. Realizacja i monitorowanie strategii

Strategia rozwiązywania problemów społecznych sporządzona została w celu faktycznego wykluczenia istniejących problemów społecznych w naszej gminie oraz rozwoju lokalnej społeczności. Do poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii winny być przygotowane odrębne programy i projekty. Ze względu na wagę zagadnień oraz długoletni okres realizacji strategii musi być ona na bieżąco monitorowana.

Monitorowanie realizacji poszczególnych założeń strategii umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów;
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji;
- dokonanie bieżących poprawek i korekt;
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych;
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Monitorowanie prowadzone będzie systematycznie przez wyznaczonych pracowników odpowiedzialnych za ich realizację. Systematycznie też prowadzona będzie analiza osiąganych efektów, nie rzadziej niż co dwa lata. Wnioski będą stanowiły podstawę do dalszych prac diagnostycznych i planistycznych. Rada Gminy na wniosek Wójta uchwała roczny harmonogram i budżet na wdrażanie wybranych elementów strategii.

Strategia będzie realizowana w latach 2011- 2020. Dziewięcioletni okres realizacji programów społecznych nie jest terminem długim, ponieważ zawarte w strategii działania są działaniami długofalowymi polegającymi na inwestowaniu w kapitał ludzki, edukację, poprawę statusu materialnego rodzin, jak również przedsięwzięcia zmierzające do wzrostu zatrudnienia, rozwoju rynku pracy i rozwoju przedsiębiorczości.

4.3. Finansowanie strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Strategii jest jej finansowanie. Do podstawowych źródeł finansowania proponowanych zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przewiduje się:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy Poświętne;
- środki z budżetu państwa;
- środki pozyskane z funduszy krajowych (np. PFRON);
- środki pozyskane z funduszy pomocowych UE;
- sponsorzy;
- inne.

Bardzo ważne znaczenie dla efektywnego wykorzystania środków unijnych będzie miał własny potencjał absorpcyjny gminy, tj. zdolność do uzupełnienia dotacji zewnętrznymi środkami własnymi.

4.4. Zakończenie

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem otwartym, która w czasie jej obowiązywania może zostać zmieniona lub uzupełniona o aktualnie występujące problemy. Działanie te wynikają ze zmieniającej się rzeczywistości społeczno- ekonomicznej, pogłębiania diagnozy potrzeb oraz zmieniającego się prawa. Wszelkie, niezbędne zmiany będą wprowadzone do strategii w formie aneksów.

Powyższa strategia została opracowana w celu poprawy warunków bytowych mieszkańców gminy Poświętne, poprzez wcielenie w życie jej realizację powyższych programów, które mają na celu zmniejszenie skali ubóstwa, skali patologii społecznej oraz pobudzić do aktywności instytucje, organizacje działające w obszarze pomocy społecznej, rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. Stanowi ona drogowskaz i plan działania lokalnych decydentów, instytucji i placówek lokalnych w tym Ośrodka Pomocy Społecznej.

Strategia ta może być zrealizowana w sposób prawidłowy i przynieść oczekiwane efekty jedynie wtedy, gdy nastąpi pełna współpraca pomiędzy władzą ustawodawczą, wykonawczą oraz instytucjami i zakładami pracy działającymi na terenie Gminy przy pełnym poparciu społeczności lokalnej.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Mariusz Kaim